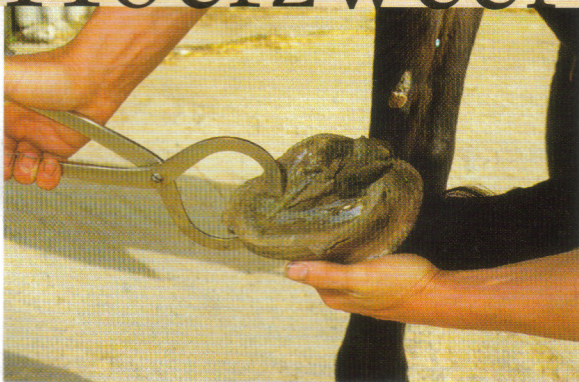

Zorg ervoor dat er geen nieuw vuil in de opengesneden hoefzweer komt.

Hoefzweer

Met de visiteertang is de lokatie van de hoefzweer op te sporen.

FOTOGRAFIE: STOCKPAARD/ARIAN WIJNSTRÄ, BOB LANGRISH

Acuut of sluimerend probleem

Als je paard van het ene op het andere moment ineens stokkreupel loopt, schrik je je uiteraard een hoedje. Maar als een hoefzweer de oorzaak is, valt het mee. Met de juiste behandeling is het leed snel geleden.

De buitenkant van een hoef is van hoorn. Dat is gevoelloos, hard materiaal, net zoals dat van onze nagels. Daarbinnen zit huidweefsel dat wél erg gevoelig is. Als daar ergens een irritatie optreedt, stuurt het lichaam stoffen naar die plek om het probleem aan te pakken. De harde hoornlaag van de hoef geeft echter niet mee, dus er is geen ruimte voor die extra stoffen. Er ontstaat druk en dat is voor een paard erg pijnlijk. We spreken dan van een hoefzweer. „Hoefzweeren kunnen op verschillende manieren ontstaan”, vertelt rijksgediplomeerd hoefsmid Ton de Wit uit 't Zand, lid van de Nederlandse Vereniging van Hoefsmeden. „Vaak zijn er steentjes in de rand van de hoef gedrongen, waardoor het hoorn is aangetast en er bacteriën kunnen binnendringen. Maar het komt ook voor dat een paard zijn ijzer deels aftrapt en in de nagels gaat staan. Hoefscheuren zijn een mogelijke oorzaak, het kan ook gewoon optreden als het paard minder weerstand heeft en de hoornkwaliteit minder is, of omdat hij door een probleem zijn been ineens een tijdje anders belast.”

Visiteertang

Een hoefzweer komt vaak snel en onverwachts. De Wit: „Een paard kan echt van het ene op het andere moment ineens op drie benen staan. Meestal zijn ze er inderdaad heel erg kreupel van. Maar er komt ook een sluimerende vorm voor, waarbij een paard steeds even een beetje onregelmatig is en dan weer eens niet. Het hangt er maar net vanaf hoe diep de ontsteking zit

en hoeveel druk er is ontstaan.” Een belangrijk symptoom bij een hoefzweer zijn de hevig pulserende aderen in de voet. „Via het bloed worden allerlei stoffen naar de kwetsuur gepompt en afvalstoffen afgevoerd, dus je voelt in de kootholte aan beide zijden meestal duidelijk een polsslag. De voet is warm op de plek van de ontsteking en soms wordt zelfs het hele been dik.”

Wie moet je bellen als je denkt dat je paard een hoefzweer heeft, de hoefsmid of de dierenarts? De Wit lacht, want dit ligt nog wel eens gevoelig. „De hoefsmid! Een goede dierenarts kan het heus wel vinden, maar hoefsmiden hebben hier meer ervaring mee. Bovendien kent je eigen hoefsmid de voeten van jouw paard.” Hij voelt zelf altijd met zijn handen of de verdachte hoef warm is. Dan komt de visiteertang erbij. Dat is een soort botte nijptang, waarmee gericht druk kan worden uitgeoefend op de zool en de wand van de hoef. Wordt daarmee op de plek van de ontsteking geknepen, dan geeft dat een heftige pijnreactie en weet je dus zeker waar het zit. „Je zou dat als eigenaar zelf kunnen doen, maar je kunt het beter aan de hoefsmid overlaten, want die kan er meteen wat aan doen.”

Opensnijden

Is de ontsteking gelokaliseerd, dan snijdt de hoefsmid met een hoefmesje (renet) voorzichtig laagje voor laagje het hoorn weg tot de plek is blootgelegd. Dat de plek wordt genaderd is goed te zien aan de verkleuring in het hoorn. Het openmaken ervan is voor het paard een grote opluch-

ting. De druk neemt meteen af en de pus kan eruit. „Je kunt aan de kleur zien hoe lang de ontsteking er al zit. Hoe lichter hoe verser. Ook al is het nog maar een kneuzing, dan komt er toch al vocht vrij.” Hoewel de plek goed moet worden geopend, is het zaak het gat ook weer niet té groot te maken, want dan kan er opnieuw vuil in komen. Het gebeurt wel eens dat de ontsteking zo diep zit dat er bloed vrijkomt. „Dat is niet de bedoeling”, zegt De Wit. „Wij zijn geen dierenartsen, dus we mogen niet in levend weefsel snijden.”

In de soda

Over de aanpak van de hoefzweer nadat de plek is geopend verschillen de meningen sterk. Sommigen zweren bij natteverbanden met bacteriedodende middelen, zodat de ontsteking eruit wordt ‘gebroid’. Er wordt ook wel gesproken over huismiddeltjes als pakkingen met warme haverhout of zemelen. „Ik doe dat zelf nooit. Ik adviseer altijd om het paard een paar dagen achter elkaar tweemaal daags in een emmer met sodawater of Biotex te zetten. Wel zorgen dat het water voldoende is afgekoeld voordat je het been erin doet. Verder is het belangrijk dat er niet opnieuw vuil in komt, dus ik zou een watje in het opengemaakte gat doen met een beetje teer, zodat het beter blijft plakken. De teer heeft op zich geen functie bij hoefzweren, maar het werkt als een soort lijm.” Om de plek schoon te houden raadt De Wit aan het paard de eerste dagen binnen te houden. Mocht dat geen optie zijn of wil je na een

paar dagen je paard toch weer naar buiten laten gaan, zorg dan voor een hoefschoen of een speciale vochtdichte hoefzak zodat de nog kwetsbare plek niet nat en vies wordt. Een schone droge stal is uiteraard ook belangrijk. „Als de plek is geopend en er volgt een goede nabehandeling, dan loopt een paard met ongeveer een week weer goed genoeg om erop te rijden.”

Kroonrand

Als een hoefzweer niet door de hoefsmid wordt geopend of als het niet wordt ontdekt (bijvoorbeeld bij paarden die dag en nacht buiten staan en niet worden bereden) kiest de ontsteking de plek van de minste weerstand. Het kruipt door de kanaaltjes in de hoefwand naar boven, want naar beneden door het harde hoorn heen heeft het geen uitweg. Uiteindelijk zal de ontsteking er aan de kroonrand uitbarsten. Dat is een veel ernstiger probleem want de kans op infecties is groter. De ontsteking heeft dan een kanaal geboord in de hoefwand en de kreupelheid zal langer aanhouden. Zit de ontsteking al te hoog om van onderaf te openen als die wordt ontdekt, dan kan in een kliniek een gaatje in de hoefwand worden gemaakt. Dat is een ingreep die niet door de hoefsmid wordt gedaan.

Zaagsel

Meestal treedt een hoefzweer aan één voet op. Het komt aan alle benen even vaak voor. Als een paard er eentje heeft gehad, is hij er niet extra gevoelig voor. Ras of gebruik van het paard maakt ook niet uit. Hoefzweren ontstaan meestal in de toon (het ‘teen’-

gedeelte van de hoef) of de verzenen aan de achterzijde. Waarom? „Omdat een paard soms schraapt en als hij afzet over zijn toon rolt, dus daar komt de meeste druk op. De steunsels bij de verzenen zijn door hun model verzamelplaatsen voor kleine steentjes en ook op die plek wordt veel druk uitgeoefend als een paard zijn voet neerzet.” Je zou dus zeggen: regelmatig hoeven uitkrabben. De Wit hecht echter meer aan goed management. „Uiteraard moet je steentjes weghalen. Nattigheid en vieze stallen zijn een grotere boosdoener. Daarvan worden de hoeven zompig en kwetsbaar. Verder ben ik een tegenstander van zaagsel als stalbodem. Mijn ervaring is dat houtmot gaat broeien en daardoor een vrijplaats is voor bacteriën. Ik zie veel meer problemen bij zaagselstallen dan bij andere bodems. Een ander belangrijk punt is dat men de smid regelmatig laat komen om de hoeven te verzorgen. Goed bijgehouden hoeven geven veel minder risico. Die zijn in goede conditie en er blijft minder vuil in hangen. Regelmatig teren is geen preventie tegen hoefzweren, alleen tegen rotstraal. Invetten? Dat is helemaal nergens goed voor, alleen om er mooi uit te zien voor een wedstrijd.” Sommige mensen kijken het graag even aan als een paard ineens kreupel loopt. Het is echter wel belangrijk om te laten checken of het geen hoefzweer is. „Waarom zou je een paard onnodig lang pijn laten lijden? Een hoefzweer is snel op te lossen, maar doe je er niets aan dan is je paard veel langer kreupel.” 🐾
tekst: Tessa van Daalen